

Nr 1

Memorial med överlämnande av fullmäktiges i riksbanken till bankoutskottet avgivna berättelse.

Bankoutskottet, som vid sitt första sammanträde denna dag emottagit den av fullmäktige i riksbanken, jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges riksbank, till utskottet avgivna berättelsen om bankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1956, får härmed enligt gällande instruktion till riksdagen överlämna samma berättelse.

Stockholm den 17 januari 1957

På bankoutskottets vägnar:

K. G. EWERLÖF

Närvarande:

från första kammaren: herrar Ewerlöf, Boo, Fahlander, De Geer, Werner, Svärd, Krügel och Aspling;

från andra kammaren: herrar Sköldin, Schmidt, Nordqvist, Severin, Strandh, Andersson i Ronneby, Svensson i Stenkyrka och Persson i Appuna.

Till Riksdagens Bankoutskott.

Jämlikt föreskrift i 37 § lagen för Sveriges Riksbank få fullmäktige i riksbanken härmed till bankoutskottet avgiva berättelse angående riksbankens tillstånd, rörelse och förvaltning under år 1956.

Kreditpolitiken.

Den under 1955 genomförda skärpningen av kreditpolitiken har vidmakthållits under 1956. Några lättnader ha icke ansetts kunna komma ifråga, utan kreditpolitiken har tvärtom i vissa hänseenden ytterligare skärpts.

I september 1955 träffades, såsom framgår av föregående års berättelse, en uppgörelse med affärsbankerna om en nedskärning av utlåningsvolymen, exkl. bostadsbyggnadskrediter, till 99 % av motsvarande volym vid utgången av juli 1955. Denna uppgörelse förlängdes i januari 1956 att gälla tills vidare. Emellertid undergick bankutlåningen från och med mars en ökning, som även om den delvis var säsongmässigt betingad, bedömdes innebära en risk för en förnyad expansion av kreditgivningen. Riksbanken riktade på grund härav en hemställan till affärsbankerna, att det nyssnämnda s. k. utlåningstaket fram till utgången av augusti 1956 successivt skulle sänkas till 95 %. Affärsbankerna förklarade sig beredda att verka för en dylik nedskärning under förutsättning att en begäran i enahanda syfte riktades till sparbankerna och centralkassorna. Så skedde också och överenskommelser slötos i början av maj med dessa institut. Sparbankerna skulle under tiden maj—augusti begränsa den del av sin nyutlåning (d. v. s. utlåningsökningen beräknad brutto) som ej avsåg nyproduktion av bostäder, till 30 % av medeltalet för motsvarande nyutlåning 1953 och 1954. För centralkassornas del fick utlåningsbegränsningen en annan utformning. Kassorna förbundo sig att försöka hålla utlåningen vid den nivå den hade per ultimo mars 1956.

Av utlåningssiffrorna per ultimo augusti framgick, att de mellan riksbanken och kreditinstitutet under våren ingångna överenskommelserna i stort sett hade uppfyllts. Med hänsyn till det allmänna ekonomiska läget ansågs kredittätstramningen böra upprätthållas oförändrad. Riksbanken rekommenderade därför affärsbankerna att tills vidare begränsa sin utlåning exkl. bostadsbyggnadskrediter till den för augusti rekommenderade maximinivån, d. v. s. 95 % av motsvarande utlåning per ultimo juli 1955. Av olika skäl, bl. a. i syfte att stimulera till ökade låneamorteringar, änd-

rades de dittills gällande reglerna för sparbankernas och centralkassornas utlåning. De nya reglerna gingo för sparbankernas del i korthet ut på att annan nyutlåning än för nyproduktion av bostäder under en 6-månadersperiod skulle begränsas till högst 50 % av inflytande amorteringar. Beträffande jordbrukskasserörelsen avtalades med Svenska Jordbrukskreditkassan att denna skulle rekommendera centralkassorna att under en 6-månadersperiod använda minst hälften av inlåningsökningen till att förbättra kassornas likviditet.

Ovannämnda rekommendationer och överenskommelser, liksom överenskommelserna i januari 1952 rörande affärsbankernas likviditetskvoter och i december 1953 rörande försäkringsbolagens placeringar, voro vid årsskiftet 1956/57 i kraft.

Situationen på kapitalmarknaden undergick på förhösten inga väsentliga förändringar. Det syntes alltmera sannolikt, att den rådande kapitalbristen skulle komma att kvarstå även under det följande året. På grund härav beslöto bankofullmäktige vid mitten av oktober meddela Stockholms stad, att staden under nästa år icke kunde räkna med att få taga kapitalmarknaden i anspråk ens i den utsträckning, som skett under den dittills förflutna delen av 1956.

I syfte att möjliggöra en fortsatt fast åtstramningspolitik beslöto fullmäktige i riksbanken vid sammanträde den 22 november 1956 att från och med följande dag höja riksbankens diskonto med $\frac{1}{4}$ % till 4 %. Åtgärden motiverades av att det inom vissa sektorer av vår ekonomi alltjämt förelåg allvarliga risker för nya balansrubbningar. Därtill kom att den spända utrikespolitiska situationen kunde få ekonomiska verkningar, som tills vidare icke kunde överblickas men som ansågos påkalla den största försiktighet vid bedömandet av framtiden.

I samband med diskontohöjningen beslöto riksgäldsfullmäktige på förslag av bankofullmäktige att utgiva ett $4\frac{3}{4}$ % statsobligationslån. Lånet fick en löptid av 24 år med konverteringsrätt efter 15 år. Försäljningskursen var pari. Något belopp för det nya lånet fastställdes icke på förhand. Vid teckningstidens slut hade något över 200 miljoner kronor tecknats.

Vid förhandlingar mellan riksbanken och kreditinstituten i anledning av det ändrade ränteläge, som uppstått efter diskontohöjningen, konstaterades med utgångspunkt från det emitterade $4\frac{3}{4}$ % statsobligationslånet enighet om att inteckningslåneräntan för bottenlån i jordbruksfastigheter och fastigheter för bostads- och affärsändamål samt den kommunala reverslåneräntan i det nya läget borde utgöra högst 5 % för obundna och 4,85 % för bundna lån. Beträffande övriga räntesatser förklarades från riksbankens sida, att det finge ankomma på vederbörande kreditinstitut att fastställa dessa med utgångspunkt från det nya läget. I detta sammanhang förordade riksbanken också, att bindningstiden för kommunreverser skulle begränsas

till högst 15 år. Justeringen motiverades av att denna bindningstid även om hänsyn togs till den lägre räntan på kommunreverserna kommit att stå i uppenbar disproportion till bindningstiderna på obligationsmarknaden.

Den under 1955 skärpta ekonomiska politiken dämpade påtagligt konjunkturen. Det härigenom uppnådda resultatet synes ha bestått under 1956, men någon väsentlig ytterligare dämpning torde icke ha ägt rum. Framför allt beträffande utrikeshandeln och lönebildningen är läget ur stabiliseringssynpunkt alltjämt otillfredsställande.

Produktionsökningen under år 1956 torde enligt beräkningarna för nationalbudgeten för 1957 ha blivit väsentligt lägre än under närmast föregående år. För närvarande synes ökningen under 1956 kunna uppskattas till cirka 2 %.

Den samordnade löneuppgörelsen för 1956 resulterade i avtalsmässiga höjningar med cirka 4,5 % under perioden november 1955—augusti 1956. Den genomsnittliga löneökningen 1955—1956 för samtliga industriarbetare torde emellertid kunna uppskattas till cirka 7 %. Om hänsyn även togs till att sysselsättningen under året ökat med nära 1 %, kan inkomstsumman för industriarbetarna beräknas ha ökat med närmare 8 %.

Den privata konsumtionen har under 1956 enligt preliminära beräkningar ökat med drygt 7 % i löpande och drygt 2 % i fasta priser. Priserna för hela den privata konsumtionen ha således stigit med i genomsnitt cirka 5 %. Den offentliga konsumtionen visar en något kraftigare ökning eller med 10 % i löpande och 5 % i fasta priser. Större delen av ökningen faller i likhet med tidigare år på den kommunala sektorn.

De totala bruttoinvesteringarna beräknas värdemässigt ha ökat under 1956 med cirka 7 % och volymmässigt med knappt 2 %. Detta innebär en ungefär oförändrad ökning jämfört med utvecklingen under 1955. De privata investeringarna synas under 1956 ha ökat volymmässigt med drygt 2 %, d. v. s. ungefär lika mycket som under 1955. Stegningen faller framför allt på nyproduktionen av bostäder, som beräknas ha stigit med cirka 7 %, trots att byggnadstiderna antagas ha förlängts något under 1956. Beträffande de offentliga investeringarna synes en minskning om cirka 2 % ha skett inom den kommunala sektorn. Den anses framför allt bero på finansieringssvårigheter. De statliga investeringarna beräknas däremot ha ökat med omkring 3 %. Detta innebär en omkastning av tendensen från tidigare år, då de offentliga bruttoinvesteringarnas ökning till största delen föll på den kommunala sektorn.

Betalningsbalansutvecklingen låter sig ännu icke helt överblickas, men aktuella uppskattningar tyda på att det samlade importöverskottet kommer att bli av ungefär samma storleksordning som under 1955. Då samtidigt sjöfartsnettot beräknas stiga med ungefär 150 miljoner kronor, kan resultatet väntas bli en minskning av underskottet på bytesbalansen från

cirka 400 miljoner kronor under 1955 till omkring 200 miljoner kronor under 1956.

Av det anförda framgår att den ekonomiska utvecklingen i vårt land alltjämt under 1956 på vissa områden visat allvarliga tecken på instabilitet. Det ekonomiska läget är därför för närvarande ur balanssynpunkt icke mindre riskfyllt än för ett år sedan. Därtill kommer att den spända utrikespolitiska situationen, som redan haft konsekvenser för vår ekonomi, kan komma att leda till ytterligare påfrestningar inom olika områden. Läget synes därför för närvarande icke giva anledning till några större förändringar beträffande inriktningen av och målsättningen för den hittills förda kreditpolitiken. Denna bör anpassas så smidigt som möjligt till den reala ekonomiska utvecklingen och syfta till att i förening med övriga ekonomiskt-politiska åtgärder främja en allmän samhällsekonomisk stabilitet.

*Riksbankens transaktioner och förändringarna i tillgången
på betalningsmedel.*

Förändringarna i tillgången på betalningsmedel och deras samband med riksbankens transaktioner framgå av den i det följande intagna transaktionstablan. Denna visar, att betalningsmedlen — sedlar samt affärsbankernas tillgodohavanden å checkräkning hos riksbanken — under 1956 ökat med knappt 100 miljoner kronor, vilket är betydligt mindre än under föregående år, då de ökade med drygt 500 miljoner kronor. I likhet med vad som var fallet under 1955 motsvaras den större volymen betalningsmedel under 1956 bl. a. av en ökning i den statliga skuldsättningen hos riksbanken. Bakom den redovisade uppgången på 367 miljoner kronor i riksbankens innehav av skattkamarväxlar och obligationer ligger en ökning med 443 miljoner kronor för statspapper, medan innehavet av övriga obligationer minskat. Å andra sidan har via posten »Lån och krediter med avdrag för insättningar å bunden räkning» ett penningflöde till riksbanken på 314 miljoner kronor ägt rum, beroende på att stora insättningar på bunden räkning gjorts under 1956. Av dessa insättningar utgöras 246 miljoner kronor av statsmedel. Sålunda insattes enligt statsmakternas beslut vissa tillfälliga, konjunkturpolitiskt betingade statsinkomster om 165 miljoner kronor samt 81 miljoner kronor avsedda för framtida investeringar i Luossavaara-Kiirunavaara AB. Dessutom ha insättningar från aktiebolag och ekonomiska föreningar på investeringskonton för konjunkturutjämning ökat med 71 miljoner kronor.

Sammanräknas förändringarna i riksbankens innehav av statspapper, i behållningarna på statsverkets och riksgäldskontorets checkräkningar samt ovannämnda insättningar av statsmedel på bunden räkning, visar det sig, att statens nettoskuldsättning i riksbanken ökat med cirka 250 miljoner kronor under 1956. För 1955 uppgick motsvarande ökning till cirka 670 miljoner kronor.

*Riksbankens transaktioner och utvecklingen av tillgången på
betalningsmedel.*

Miljoner kronor

	Jan— juni 1955	Juli— dec. 1955	Sum- ma 1955	Jan— juni 1956	Juli— dec. 1956	Sum- ma 1956
Nettoresultat av riksbankens guld- och valutatransaktioner	—178	+ 171	— 7	—147	+228	+ 81
Nettoförändringar å statliga checkräkningar i riksbanken	+116	— 173	— 57	+ 95	— 68	+ 28
Nettoresultat av riksbankens köp och försäljningar av svenska skattkammарväxlar och obligationer	—407	+1 164	+757	—236	+603	+367
Lån och krediter med avdrag för insättningar på bunden räkning	+344	— 531	—187	—124	—190	—314
Övriga transaktioner	— 43	+ 44	+ 1	—109	+ 44	— 65
Nettoresultat av riksbankens transaktioner	—168	+ 675	+507	—521	+617	+ 97
Utelöpande sedlar	—163	+ 395	+232	—210	+489	+279
Affärsbankernas m. fl. tillgodohavanden på checkräkningar hos riksbanken	— 5	+ 280	+275	—311	+128	—182
Förändring av tillgången på betalningsmedel	—168	+ 675	+507	—521	+617	+ 97

+ = ökning av betalningsmedlen.

— = minskning av betalningsmedlen.

Ökningen i tillgången på betalningsmedel har yttrat sig i att beloppet utelöpande sedlar stigit med cirka 280 miljoner kronor eller ungefär 50 miljoner kronor mer än under 1955, medan affärsbankernas checkräkningstillgodohavanden minskat med i runt tal 180 miljoner kronor, jämfört med en ökning på 275 miljoner kronor året före.

Genom lag den 1 juni 1956 (SFS 1956: 240) höjdes maximibeloppet för sedelutgivningen till 6 000 miljoner kronor. Den utelöpande sedelstocken har under 1956 genomsnittligt legat cirka 5 % över 1955 års nivå och varierat omkring genomsnittet med mellan 3,2 och 6,8 %.

Spännvidden mellan högsta och lägsta belopp utelöpande sedlar uppgick under 1956 till 1 110 miljoner kronor. Högsta beloppet — 5 800 miljoner kronor — registrerades den 22 december och lägsta — 4 690 miljoner kronor — den 23 maj.

Bankernas in- och utlåning under 1956.

1954 års starka ökning av affärsbankernas in- och utlåning följdes under 1955 av en relativt sett nästan lika omfattande minskning. Utvecklingen under de elva första månaderna 1956 visar för inlåningen ett nästan exakt medelvärde mellan dessa ytterlighetsår och även utlåningen företer en i stort sett liknande utveckling.

Under januari och februari ökade affärsbankernas inlåning något, medan utlåningen minskade med några tiotal miljoner kronor. Därefter inträdde en omsvängning och fram till slutet av maj reducerades inlåningen med sammanlagt 633 miljoner kronor, medan utlåningen samtidigt steg med 475 miljoner kronor. Affärsbankernas inlåningsöverskott minskades härigenom under tiden mars—maj med 1 108 miljoner kronor. Därefter följde en ny 3-månadersperiod med ökning av inlåningen och minskning av utlåningen, varigenom resultatet för 1956 fram till slutet av augusti blev en inlåningsökning om 35 miljoner kronor och en utlåningsökning om 32

Miljoner kronor

	Ult. nov. 1954	Ult. nov. 1955	Ult. nov. 1956	Förändr. ult.	
				nov. 1954— nov. 1955	nov. 1955— nov. 1956
A. 1) Kassa, checkräkning hos riksbanken och skattkammарväxlar	1 567	1 404	1 398	— 163	— 6
2) Övriga likvida tillgångar (enligt överenskommelsen)	2 083	2 496	2 825	+ 413	+ 329
Summa likvida tillgångar	3 650	3 900	4 223	+ 250	+ 323
B. Skulder (enligt överenskommelsen) . .	11 020	10 687	11 104	— 333	+ 417
C. Inlåning:					
1) Checkräkning	2 032	1 718	1 736	— 314	+ 18
2) Uppsägningsräkning	295	399	479	+ 104	+ 80
3) Sparkasseräkning	1 933	1 976	2 144	+ 43	+ 168
4) Depositions- och kapitalräkning . .	8 592	8 438	8 679	— 154	+ 241
Summa inlåning	12 852	12 531	13 038	— 321	+ 507
D. Utlåning:					
1) Inrikes och utrikes växlar	2 866	2 772	2 689	— 94	— 83
2) Rembourskrediter	57	58	76	+ 1	+ 18
3) Lån	5 885	5 345	5 074	— 310 ¹⁾	— 271
4) Allmänheten beviljade krediter i räkning	3 276	3 441	4 106	+ 165	+ 665
Summa utlåning	12 084	11 616	11 945	— 238 ¹⁾	+ 329

¹⁾ Förändringen har korrigerats med hänsyn till att viss utlåning bortfallit ur den officiella bankstatistiken i samband med att Svenska Handelsbanken övertagit Inteckningsbanken.

miljoner kronor. Under de följande tre månaderna av 1956 ha omväxlande in- och utlåningsöverskott uppkommit.

Det stora utlåningsöverskottet under första hälften av året resulterade i en stark nedgång i affärsbankernas likviditet. De likvida tillgångarna beräknade enligt riksbankens rekommendationer minskade från slutet av februari till slutet av maj med 1 243 miljoner kronor. Affärsbankernas likvida tillgångar, som vid årsskiftet 1955/56 uttryckta i procent av skulderna utgjorde 37,5 % och vid februariultimot 39,6 %, uppgingo sålunda vid majultimot till 30,3 %. Vid slutet av november, som för närvarande är den senast redovisade månaden, utgjorde motsvarande kvot 38,0 %.

Den redovisade utlåningsökningen förklaras helt såsom följande tabell visar av bankernas utlåning i form av byggnadskreditiv. Tabellen omfattar visserligen byggnadskreditiv för såväl bostads- som övriga fastigheter, men kreditiven för bostadsbyggande dominerar siffrorna i sådan utsträckning att tabellen kan sägas i huvudsak ge en riktig bild av dessa kreditivs ökade andel i affärsbankernas utlåning.

	Byggnads- kreditiv Miljoner kronor	Total utlåning Miljoner kronor	Byggnads- kreditiv i % av den totala utlåningen
1954 Juni	1 035	10 742	9,6
November	1 278	11 159	11,5
December	1 280	11 092	11,5
1955 Juni	1 299	11 070	11,7
November	1 235	10 634	11,6
December	1 283	10 530	12,2
1956 Juni	1 453	10 861	13,4
November	1 641	10 742	15,3

Utvecklingen av in- och utlåningen under de elva första månaderna 1949—1956 hos affärsbankerna, de 84 större sparbankerna, postsparbanken och jordbrukets centralkassor framgår av följande tabell (miljoner kronor). I

	Affärsbankerna		84 sparbanker	
	Ökning eller minskning av:		Ökning eller minskning av:	
	Inlåning	Utlåning	Inlåning	Utlåning
1/1—30/11 1949	+ 604	+ 184	+ 241	+ 346
1/1—30/11 1950	+ 522	+ 1 041	+ 187	+ 358
1/1—30/11 1951	+ 1 631	+ 995	+ 178	+ 232
1/1—30/11 1952	— 456	— 259	+ 339	+ 421
1/1—30/11 1953	+ 1 366	+ 52	+ 326	+ 433
1/1—30/11 1954	+ 878	+ 1 227	+ 295	+ 454
1/1—30/11 1955	— 331	— 228	+ 283	+ 349
1/1—30/11 1956	+ 249	+ 213	+ 339	+ 451

	Postsparbanken		Centralkassorna för jordbrukskredit	
	Ökning eller minskning av:		Ökning eller minskning av:	
	Inlåning	Utlåning	Inlåning	Utlåning
1/1—30/11 1949	+ 143	+ 100	+ 55	+ 44
1/1—30/11 1950	+ 56	+ 89	+ 42	+ 56
1/1—30/11 1951	+ 140	+ 172	+ 51	+ 34
1/1—30/11 1952	+ 265	+ 380	+ 106	+ 51
1/1—30/11 1953	+ 156	+ 253	+ 68	+ 80
1/1—30/11 1954	+ 99	+ 148	+ 96	+ 82
1/1—30/11 1955	+ 86	+ 341	+ 80	+ 60
1/1—30/11 1956	+ 99	+ 71	+ 70	+ 38

tabellen redovisas — med undantag för förekommande räntekrediteringar vid halvårsskiftena — förändringarna i inlåningen exkl. gottgjorda räntor. Förändringarna i utlåningen avse i samtliga fall de disponerade beloppen.

Obligationsmarknaden m. m.

Den avvaktande hållning med ringa köpintresse, som kännetecknade obligationsmarknaden under de sista månaderna 1955, hade till viss del sin förklaring i en förväntan om ökad aktivitet på emissionsmarknaden efter årsskiftet. Flera emissioner genomfördes också i snabb följd under januari med gott resultat och i vissa fall med reduktion av tecknade belopp. En tilltagande spekulation i en relativt snar räntesänkning medförde samtidigt en kraftig dragning uppåt under månaden av kursläget för långa guldkantade obligationer. Denna utveckling bröts genom utförsäljningar på börsen av främst 3 ½ men även 3 % obligationer ur riksbankens portfölj. Försäljningarna pågingo hela februari men avtogo under månadens senare del för att vid månadsskiftet februari—mars helt upphöra.

Vid årsskiftet 1955/56 köpnoterades statens 3 % lån 1945—46 i 82 ½ % motsvarande en effektiv avkastning av cirka 3,90—4,0 %, och 3 ½ % lånen 1941—44 i 89 ½ % med en cirka 0,1 % högre förräntning. Statens 4 ½ % lån 1955 noterades till pari. Utvecklingen under januari innebar en kurshöjning för 3 % obligationer med omkring 1 ½ % till 84 %, motsvarande cirka 3,80—3,90 % effektiv förräntning, och för 3 ½ % lån en höjning med drygt 1 %, motsvarande en sänkning av den effektiva avkastningen med 0,05—0,1 % per år. Nyssnämnda 4 ½ % lån noterades vid månadsskiftet januari—februari i ¼ % överkurs, motsvarande 4,47 % på bindningstiden 9 ½ år. Vid februari månads utgång var kursläget för 3- och 3 ½ % obligationer genomsnittligt ½ à 1 ½ % lägre.

Under perioden mars—maj undergick kursläget en successiv försvagning under påverkan av flera faktorer, bland vilka må nämnas den inträdande

mättnaden på kapitalmarknaden genom emissionerna för bl. a. Stockholm, Göteborg och ett par kraftverk, emissionen av ett nytt $4\frac{1}{2}\%$ -igt statslån samt därtill underhandsförsäljningar från hypoteksinstitutet. Nämnade förhållande i förening med den säsongmässiga åtstramningen av penningmarknaden under vårmånaderna verkade dämpande på kursutvecklingen.

Endast smärre och oväsentliga förändringar av kursläget inträffade under sommarmånaderna. Samtidigt som en ringa efterfrågan på obligationsmaterial förelåg, var emellertid tillgången i vart fall på $4\frac{1}{2}\%$ obligationer relativt god, varför kursläget för dessa papper närmast kunde betecknas som svagt. Detta kom också till uttryck i samband med de — visserligen begränsade — utbud av obligationer, som ägde rum omkring halvårsskiftet.

I början av juni emitterade Stockholms stad två nya lån å vardera 40 miljoner kronor, nämligen ett 30-årigt obligationslån till $4\frac{1}{2}\%$ ränta med konverteringsrätt inträdande efter 18 år samt ett likaledes 30-årigt men inkonvertibelt reverslån till $4,6\%$ ränta. Reverslånet placerades snabbt, medan obligationslånet var betydligt mera svårsålt. Efter halvårsskiftet skedde någon återhämtning, men kapitalmarknadsinstitutens intresse för obligationsmarknaden var alltjämt begränsat. Den avvaktande hållningen torde i viss utsträckning ha sammanhängt med det förestående andrakammarvalet i september.

Efter valet föll kurserna för äldre lågprocentiga obligationslån med mellan $\frac{1}{4}$ och 1% , medan senare lån av $4\frac{1}{2}\%$ -typ blevo i stort sett oförändrade. Den bedömning av ränteutvecklingen, som kommit till uttryck i ökat placeringsintresse under årets första månader, hade successivt förändrats och de tidigare spekulationerna i en räntesänkning hade alltmer påtagligt övergått i en mer tveksam attityd.

Den 8 oktober började Stadshypotekskassan och Bostadskreditkassan sälja sina $4\frac{1}{2}\%$ lån daterade den 15 oktober med konverteringsrätt inträdande efter 15 respektive 18 år. Detta betydde en avgjord förbättring av villkoren jämfört med aprillånen och förorsakade också kursfall för tidigare emitterade $4\frac{1}{2}\%$ lån med $\frac{1}{4}$ à $\frac{1}{2}\%$. Stadshypotekskassans försäljning maximerades till 125 miljoner kronor.

Tiden fram till diskontohöjningen i november karakteriserades av en fortsatt försvagning av kursläget under liten omsättning. Läget var labilt och påverkades lätt även av smärre transaktioner.

Diskontohöjningen i november och det samtidiga tillkännagivandet av ett $4\frac{3}{4}\%$ statslån åstadkom självfallet ett omedelbart kursfall för obligationer av alla slag. Långa 3% statsobligationer tappade i genomsnitt 4 à $4\frac{1}{2}\%$ motsvarande en höjning av den effektiva förräntningen till omkring $4,30$ à $4,40\%$, varierande med den återstående löptidens längd. För äldre $3\frac{1}{2}\%$ lån av åren 1941—44 höjdes förräntningen likaledes med ungefär $\frac{1}{4}\%$. Statens $4\frac{1}{2}\%$ lån 1955 föll något mer än 2% . De smärre kursändringar, som skett efter diskontohöjningen, kunna närmast rubrice-

ras som en anpassning till det nya ränteläget. Inget märkbart vare sig köp- eller säljintresse för äldre obligationsmaterial, däri inkluderat även 4 ½ % obligationer, visade sig före årsskiftet 1956/57.

De vid 1956 års ingång noterade köpkurserna för korta obligationer gävo en avkastning av cirka 3,25 % för lån med en återstående löptid av 1 till 3 år och cirka 3,5 % för lån med en återstående löptid av omkring 5 år. Januari månad medförde en dragning uppåt av kurserna även för korta lån, varefter kursläget, bortsett från en tillfällig försvagning i samband med halvårsskiftet, bestod relativt oförändrat fram till räntehöjningen i november. Den omedelbara effekten av denna blev för de korta papperens vidkommande en med ¼ à 1 % sänkt nivå motsvarande en effektiv förräntning av cirka 3,75 % för lån med löptider mellan 1 och 3 år och cirka 4 % för lån med en löptid av omkring 5 år.

Riksbankens innehav av svenska värdepapper av olika slag framgår av följande tabell (bokförda värden i miljoner kronor):

	31/12 1955	31/12 1956
Skattkammarväxlar	1 700	2 350
Statsobligationer	1 788	1 581
Summa statspapper	3 488	3 931
Övriga obligationer	535	458
Totalt innehav	4 023	4 390

Diskontot för skattkammarväxlar med 3 till 5 månaders löptid, som vid 1955 års slut var cirka 2,2—2,4 % per år, förblev oförändrat till räntehöjningen i november. Under tiden närmast därefter förekom inga försäljningar av växlar. Från mitten av december och till årets slut tillämpades diskontosatser, som inneburo en höjning för växlar med ovannämnda löptider med 0,3 à 0,4 %.

Utrikeshandeln och valutareserven.

Handelsutbytet med utlandet har under 1956 visat en fortsatt ökning. I nationalbudgeten för 1956, som framlades i samband med statsverkspropositionen, beräknades importen och exporten värdemässigt komma att öka med cirka 2 % resp. drygt 4 % jämfört med de samtidigt gjorda beräkningarna för 1955. Importvolymen beräknades öka med cirka 1 %, medan exportvolymökningen beräknades till cirka 2 %. Då exportpriserna

beräknades stiga med genomsnittligt cirka 3 % och importpriserna med endast cirka 1 %, kalkylerades med en förbättring av bytesförhållandet gentemot utlandet.

De senaste kalkylerna för utrikeshandeln under 1956 visa emellertid en betydligt starkare ökning än som förutsågs i nationalbudgeten. Importen beräknas nu komma att uppgå till cirka 11 400 miljoner kronor, innebärande en ökning om drygt 1 050 miljoner kronor eller cirka 10 % jämfört med 1955. Exporten uppskattas till cirka 10 050 miljoner kronor, vilket betyder en ökning om drygt 1 100 miljoner kronor eller drygt 12 %. Det är huvudsakligen volymen, som ökat mera än beräknat. Importvolymen förutses sålunda öka med 6 % och exportvolymen med drygt 9 %. Den genomsnittliga ökningen av importpriserna beräknas nu till cirka 4 % och ökningen av exportpriserna till oförändrat 3 %. Terms of trade ha alltså något försämrats under 1956.

Ökningen av utrikeshandeln sammanhänger till stor del med den internationella investeringskonjunkturen. På exportsidan noteras sålunda kraftiga ökning av järnmalm, järn och stål, maskiner, instrument och transportmedel. På importsidan har en relativt stark uppgång i maskinimporten ägt rum, vilken jämte bränsleimporten svarat för en stor del av importökningen under året.

Importöverskottet under 1956 kommer enligt de senaste beräkningarna att uppgå till cirka 1 350 miljoner kronor. För tiden januari—november utgjorde det 1 286 miljoner kronor (f. å. 1 242 miljoner kronor), varvid importens värde var 10 433 miljoner kronor (f. å. 9 388 miljoner kronor) och exportens 9 147 miljoner kronor (f. å. 8 146 miljoner kronor).

Importen från dollarområdet har under 1956 visat en fortsatt stark ökning och beräknas komma uppgå till cirka 1 805 miljoner kronor — en ökning om cirka 335 miljoner kronor eller cirka 23 % jämfört med 1955. Totalt beräknas importen från dollarområdet svara för cirka 16 % av den totala importen under 1956 mot cirka 14 respektive 11 % under åren 1955 och 1954. Exporten till dollarområdet visar likaledes under 1956 en stor ökning — från 677 miljoner kronor till cirka 845 miljoner kronor — eller med cirka 25 % mot endast cirka 8 % under 1955.

Den i fullmäktiges berättelser för åren 1954 och 1955 omnämnda frigörelsen av importen från det s. k. dollarområdet har under 1956 ytterligare utvidgats.

Riksbankens guld- och valutareserv har under 1956 ökat med 18 miljoner kronor eller från 2 430 miljoner kronor vid årsskiftet 1955/56 till 2 448 miljoner kronor vid senaste årsskifte. I detta sammanhang kan nämnas att under 1956 överenskommelse har träffats mellan Sverige och Förbundsrepubliken Tyskland rörande reglering av likviderade tyska tillgångar

i Sverige. Till följd härav ha cirka 65 miljoner kronor utbetalats till Förbundsrepubliken Tyskland. Affärsbankernas avista nettoposition gentemot utlandet har under de elva första månaderna under 1956 förbättrats med 107 miljoner kronor eller från en nettofordran om 121 miljoner kronor per ultimo december 1955 till en nettofordran om 228 miljoner kronor vid utgången av november 1956. Under december 1956 har denna nettofordran stigit med preliminärt 89 miljoner kronor till 317 miljoner kronor, varigenom den totala valutareserven under 1956 ökat med 214 miljoner kronor.

Även under 1956 har den kvalitativa förbättringen av valutareserven fortsatt. Riksbankens guld- och dollarreserv har stigit med 216 miljoner kronor till 2 375 miljoner kronor per ultimo december 1956 och utgjorde därmed 97 % av riksbankens totala guld- och valutareserv. Per ultimo december 1955 var detta procenttal 89 och ett år tidigare 81. De s. k. EPU-valutorna ha fortsatt att minska — från 303 miljoner kronor vid årsskiftet 1955/56 till 235 miljoner kronor per ultimo december 1956. Det samma har varit förhållandet med gruppen »övriga valutor», som nedgått med 130 miljoner kronor till en skuld om 162 miljoner kronor.

Riksbankens och affärsbankernas behållning av guld och valutor under 1956 framgår av följande tabell (i miljoner kronor).

	Ultimo dec. 1955			Ultimo mars 1956			Ultimo juni 1956			Ultimo sept. 1956			Ult. dec. 1956
	Riks- banken	Affärs- bankerna	Summa	Riks- banken	Affärs- bankerna	Summa	Riks- banken	Affärs- bankerna	Summa	Riks- banken	Affärs- bankerna	Summa	Riks- banken
Guld	1 426	—	1 426	1 412	—	1 412	1 328	—	1 328	1 359	—	1 359	1 376
Dollar	733	139	872	852	137	989	844	123	972	888	182	1 070	999
EPU-valutor ¹⁾	303	15	318	135	— 5	130	165	— 61	104	208	52	260	235
Övriga valutor	— 32	— 33	— 65	— 52	— 13	— 65	— 87	— 45	— 132	— 141	4	— 137	— 162
Summa guld och valutor	2 430	121	2 551	2 346	119	2 465	2 249	23	2 272	2 315	238	2 553	2 448 ²⁾

¹⁾ Under rubriken EPU-valutor inkluderas dels kontoställningen i förhållande till EPU, dels kontoställningen i förhållande till vart och ett av de till EPU-överenskommelsen anslutna länderna.

²⁾ Per ultimo december 1956 hade affärsbankerna enligt preliminära uppgifter en avista nettofordran på utlandet om 317 miljoner kronor.

Det s. k. sjöfartsnettot har för hela 1956 preliminärt beräknats till 1 175 miljoner kronor mot 1 025 miljoner kronor under 1955. Stegringen under 1956 uppgår sålunda till 150 miljoner kronor eller till samma belopp som under 1955. Den förklaras huvudsakligen av den även under 1956 fortsatta

uppgången av frakterna men även av den volymmässiga ökningen i utrikeshandeln. Kommerskollegii fraktindex (1948 = 100) har under 1956 jämfört med 1955 stigit med i genomsnitt cirka 10 % för trampfrakterna och med cirka 80 % för tankfrakterna. Uppgången har varit särskilt markerad under de sista månaderna av året och har därför endast i mindre grad hunnit slå igenom på sjöfartsnettot. Under månaderna september—december steg sålunda tankfraktindex med ej mindre än 150 enheter eller drygt 95 %.

Övriga löpande betalningar gällande turism, provisioner, försäkringar, arv, gåvor m. m., beräknas under 1956 ha givit ett något mindre underskott än under föregående år eller cirka 25 miljoner kronor mot 35 miljoner kronor.

Såsom tidigare framhållits torde handelsbalansens negativa saldo under 1956 komma att uppgå till cirka 1 350 miljoner kronor. Bytesbalansen skulle härigenom lämna ett underskott om cirka 200 miljoner kronor. Då de statliga kapitaltransaktionerna med utlandet jämte värdepappershandeln enligt bank- och fondinspektionens statistik kunna beräknas ha lett till ett valutautflöde om cirka 100 miljoner kronor, skulle den teoretiska minskningen av guld- och valutareserven uppgå till cirka 300 miljoner kronor. Såsom ovan nämnts har emellertid den totala valutareserven under 1956 ökat med cirka 214 miljoner kronor. Den s. k. förskjutningsposten, som även innehåller privata kapitalrörelser, skulle därmed ha uppgått till cirka 514 miljoner kronor, d. v. s. en i förhållande till 1955 något högre siffra.

Betalningsbalansen för år 1956 får följande preliminära utseende (som jämförelse har den definitiva betalningsbalansen för 1955 medtagits).

	1955	1956
Export f. o. b.	+ 8 933	+ 10 050
Import c. i. f.	— 10 337	— 11 400
Sjöfartsnetto	+ 1 025	+ 1 175
Övr. löpande betalningar (netto)	— 35	— 25
Bytesbalansens saldo	— 414	— 200
Kapitaltransaktioner (netto)	+ 1	— 100
Teoretisk förändring av valutareserven .	— 413	— 300
Verklig förändring av valutareserven ..	+ 38	+ 214
»Förskjutningspost»	+ 451	+ 514

Den s. k. EPU-överenskommelsen har under året förlängts till och med den 30 juni 1957 på i stort sett oförändrade villkor. Sveriges kumulativa

avräkningsöverskott, som vid årsskiftet 1955/56 uppgick till 297 miljoner kronor, sjönk under 1956 till 197 miljoner kronor. Beloppen avse ställningen efter avräkningen för november, vilka bokföres vid mitten av december varje år. Vid årsskiftet 1956/57 motsvarade det kumulativa avräkningsöverskottet cirka 6 % av Sveriges kvot inom unionen mot cirka 9 % vid årsskiftet 1955/56.

Bokslutet m. m.

Den i fullmäktiges berättelse för år 1955 omnämnda avsättningen om 275 miljoner kronor till budgetutjämningsfonden av tillfälliga av stabiliseringspolitiska åtgärder betingade inkomster samt överföringen av motsvarande belopp till ett särskilt konto i riksbanken har slutförts under budgetåret 1955/56. På detta konto insattes 55 miljoner kronor i slutet av januari, mars och maj 1956.

I Kungl. Maj:ts proposition nr 171 till 1956 års riksdag angående fortsatt samarbete mellan staten och Trafikaktiebolaget Grängesberg—Oxelösund i Loussavaara-Kiurunavaara aktiebolag förordades, att för framtida investeringar i LKAB ett belopp motsvarande den staten tillkommande utdelningen från bolaget, nämligen 81,4 miljoner kronor för budgetåret 1955/56 samt beräknat 111,4 miljoner kronor för budgetåret 1956/57, skulle reserveras å budgetutjämningsfonden och insättas på ett särskilt konto i riksbanken. Hemställan till riksdagen om medgivande till en dylik avsättning gjordes sedermera i Kungl. Maj:ts proposition nr 175 angående komplettering av riksstatsförslaget för budgetåret 1956/57. Sedan riksdagen lämnat sitt bifall därtill, öppnades ett särskilt konto i riksbanken, på vilket 81,4 miljoner kronor insattes vid slutet av juni 1956.

I nyssnämnda proposition nr 175 föreslog Kungl. Maj:t även att ett belopp om 75 miljoner kronor av vissa tillfälliga, konjunkturpolitiskt betingade inkomster skulle avsättas till budgetutjämningsfonden för budgetåret 1956/57 och överföras till kontot för motsvarande insättningar under budgetåret 1955/56. Riksdagen beslöt i enlighet med Kungl. Maj:ts framställan. Beloppet kommer enligt Kungl. Maj:ts beslut att insättas under mars månad 1957.

Vid uppgörande av riksbankens bokslut för 1956 har guldbehållningen i likhet med föregående år redovisats på tillgångssidan till ett pris av 2 480 kronor per kilogram. Såsom en särskild tilläggs-post »Övervärde å guld» upptages skillnaden mellan guldbehållningens dagsvärde och värdet enligt nämnda pris. De utländska valutorna upptagas i princip till en medelkurs

mellan de vid årets slut gällande köp- och säljkurserna. Skillnaden mellan det bokförda värdet och värdet efter inköps- respektive försäljningspriser vid handeln med valutor regleras över kursdifferenskontot.

Liksom föregående år ha upplupna ännu ej betalda räntor å svenska obligationer per den 31 december 1956 krediterats vinst- och förlustkontot. Av diskontot å svenska skattkammarväxlar har den del, som belöper sig på bokföringsåret, bokförts å vinst- och förlusträkningen.

Riksbankens nettovinst under år 1956 redovisas med ett belopp av 30 866 733 kronor 65 öre.

Utgående

	1955		1956	
	Kronor		Kronor	
Tillgångar				
Guldbehållning	607 593 810	42	586 164 016	87
Övervärde å guld	818 607 710	79	789 735 470	92
	(1 426 201 521)	21)		
Utländska statspapper	630 738 655	—	803 047 827	—
Utrikes växlar	77 777 518	64	69 975 151	56
Fordringar hos utländsk bank eller bankir, nettobelopp	295 089 161	16	198 638 566	79
Utländska sedlar	841 631 67	67	736 298 39	39
	(1 004 446 966)	47)		
Skattkamarväxlar	1 700 000 000	—	2 350 000 000	—
Statens och hypoteksinrättningars obliga- tioner	2 323 057 509	—	2 039 688 833	—
	(4 023 057 509	—)		
Diskonterade växlar	15 430 492	84	13 194 807	40
Hypotekslån	9 701 872	94	7 497 319	86
Avbetalningslån	53 177 499	27	52 939 788	23
	(78 309 865)	05)		
Hos riksgäldskontoret inestående pen- sionsfondsmedel	6 767 843	18		6 767 843 18
Skiljemynt	20 755 953	02		22 752 529 41
Inhemska bankers checkar, postremissväx- lar, m. m.	10 054 103	29		15 953 755 60
Övriga tillgångar	81 930 301	05		46 123 606 50
Sveriges kvot i Internationella valuta- fonden	517 321 000	—		517 321 000 —
Sveriges andel i Internationella återupp- byggnadsbankens grundfond, inbetalt belopp	103 464 200	—		103 464 200 —
Summa	7 272 309 262	27		7 624 001 014 71

balansräkning

	1 9 5 5		1 9 5 6	
	Kronor		Kronor	
Skulder				
Utelöpande sedlar	5 318 552	591 —		5 597 902 381 —
Utelöpande postremissväxlar	3 930 905	61		4 047 375 43
Checkräkning (statliga myndigheter)	320 716 653	23	260 239 205	14
» (bankaktiebolag)	417 723 677	59	241 132 580	08
» (andra insättare)	8 819 627	47	3 010 729	87
	(747 259 958	29)		504 382 515 09
Depositions- och kapitalräkning	475 906	56	475 906	56
Statens budgetutjämningsfonds medel	110 000 000	—	356 422 719	58
Investeringskontomedel	68 855 924	56	64 042 522	25
Skogskontomedel	24 253 554	17	20 519 056	42
Medel å konton för investering i skogsbruk och rörelse	6 504 100	—	77 911 084	57
	(210 089 485	29)		519 371 289 38
Kursdifferenskonto	340 728 673	93		356 001 293 49
Övriga skulder	14 513 933	32		5 976 721 71
Grundfond	50 000 000	—	50 000 000	—
Avbetalningslånefond	65 000 000	—	65 000 000	—
Reservfond	20 000 000	—	20 000 000	—
Pensionsfonder	6 767 843	18	6 767 843	18
Balanserade vinstmedel: från föregående år	342 676	97	877 621	22
vinst för året	28 534 944	25	30 866 733	65
	(170 645 464	40)		173 512 198 05
Internationella valutafonden	387 954 003	47		387 942 625 42
Internationella återuppbyggnadsbanken	78 634 246	96		74 864 615 14
Summa	7 272 309 262	27		7 624 001 014 71

	1955		1956	
	Kronor		Kronor	Kronor
Utgifter och förluster				
Räntor å inlåningsräkningar	2 590 810	37		2 528 793 42
<u>Arvoden till fullmäktige och suppleanter för fullmäktige, m. fl.</u>				
Fullmäktige och suppleanter för dem	79 542	80	75 179	36
Styrelseledamöter vid avdelningskontoren och suppleanter för dem	135 983	26	138 135	—
	215 526	06	213 314	36
<u>Avlöningar till ordinarie tjänstemän</u>				
Lön, vikariatsersättning, felräkningspenningar, ¹⁾ kallortstillägg och kompensationsstillägg	4 134 521	59	4 159 105	73
<u>Avlöningar till icke ordinarie personal</u>				
Lön, vikariatsersättning, kallortstillägg och kompensationsstillägg	1 398 185	08	1 429 721	20
Arvode till ombudsmannen i Malmö	3 600	—	3 600	—
Ersättning till tillfälliga befattningshavare . . .	1 174 793	05	1 332 359	80
Övertidsersättning, m. m.	43 363	26	49 149	81
	2 619 941	39	2 814 830	81
<u>Arvoden och särskilda ersättningar, m. m.</u>				
Arvoden enligt 35 och 36 §§ avlöningsreglementet	11 200	—	11 200	—
Gottgörelse jämlikt 18 §, 1 mom. avlöningsreglementet	16 857	33	14 921	03
Gratifikationer eller belöningar enligt 37 § avlöningsreglementet	3 375	—	11 095	—
	31 432	33	37 216	03
Rörligt tillägg och barntillägg ²⁾	1 395 273	40	1 678 027	38
	(8 396 694 77)			8 902 494 31
<u>Pensioner, m. m.</u>				
Tjänstepensioner	1 097 590	22	1 067 893	30
Familjepensioner	385 835	37	374 204	16
Diverse pensioner och understöd	16 152	50	12 252	97
Rörligt tillägg	990 096	86	1 043 947	92
	(2 489 674 95)			2 498 298 35
	(13 477 180 09)		Transpott	13 929 586 08

¹⁾ Felräkningspenningar utgöra för 1955 Kr. 967:79

» » 1956 » 647:55

²⁾ Barntillägg har utgått endast under 1955 med Kr. 243:—

förlusträkning

	1 9 5 5		1 9 5 6	
	Kronor		Kronor	
Inkomster och vinster				
Diskonto å växlar	662 282	66	638 086	12
Räntor å hypotekslån m. m.	2 359 977	02	888 209	06
Räntor å kredit i checkräkning m. m.	1 442 883	42	—	—
Räntor å avbetalningslån	2 244 521	20	2 523 291	64
Inbetalningar å inom linjen förda eller avskrivna lånefordringar	2 501	77	2 483	42
	(6 712 166)	(07)		
Av utrikesrörelsen uppkommen vinst	26 944	109 36		28 675 648 44
Inkomst av svenska statspapper och obligationer, efter nedskrivningar	12 417 184	84	17 418 361	88
Provisioner m. m.	112 180	48	53 960	59
Courtage å obligationer	77 978	61	8 156	44
Ränta å hos riksgäldskontoret innestående pen- sionsfondsmedel	236 874	51	250 410	20
Avgifter för i förvar mottagna depositioner	462 121	—	495 385	55
Ersättning för förvaltning av statens bosättnings- lånefond	324 354	—	319 128	—
Ersättning för förvaltning av statens egnahems- lånefond m. fl. fonder	229 985	—	217 787	50
Inkomster av fastigheter	322 105	55	346 359	56
Kassaöverskott	4 519	95	5 714	88
Diverse	15 113	88	55 565	90
	(14 202 417)	(82)		
				19 170 830 50
Summa	47 858 693	25		51 898 549

Vinst- och

	1955		1956	
	Kronor		Kronor	Kronor
Utgifter och förluster				
Förvaltningsutgifter, m. m.	(13 477 180 09)		Transport	13 929 586 08
Ändrings- och reparationsarbeten å fastigheter.	281 860 02		444 570 22	
Fastighetsutskylder, renhållning av gator och gårdar	117 848 41		126 157 31	
Kontorshyror	40 027 84		46 086 52	
Rengöring inom fastigheterna	190 797 97		208 438 39	
Värme och belysning	231 158 06		253 368 72	
Inventarier och deras underhåll	197 082 28		340 854 89	
Materialier, tidningar, böcker, m. m.	332 262 45		316 047 80	
Post-, assurances-, telegram- och telefonavgifter .	897 133 65		891 516 40	
Rese-, traktaments- och flyttningkostnader . . .	99 399 40		106 886 10	
Sjukvård och begravningshjälp, m. m.	27 376 76		110 632 25	
Vissa beredskapsutgifter	116 027 64		7 880 67	
Övriga förvaltningsutgifter	188 322 57		262 541 07	3 114 980 34
	(2 719 297 05)			
Courtage å obligationer	13 059 68		30 832 56	
Kassaförluster	8 982 98		8 572 52	
Diverse	6 579 20		50 119 03	89 524 11
	(28 621 86)			
Kostnader för sedeltryckeriet ¹⁾	1 100 000 —		1 400 000 —	
Kostnader för pappersbruket ¹⁾	1 998 650 —		2 497 725 —	3 897 725 —
	(3 098 650 —)			
Summa utgifter och förluster	19 323 749 —			21 031 815 53
Saldo vinst	28 534 944 25			30 866 733 65
Summa	47 858 693 25			51 898 549 18

¹⁾ Jämför 26 § i berättelsen.

förlusträkning

	1955		1956	
	Kronor		Kronor	
Inkomster och vinster	47 858 693	25		51 898 549 18
Summa	47 858 693	25		51 898 549 18

**Vissa inom linjen förda tillgångar vid 1955 och
1956 års slut**

<i>Tillgångar</i>	1955		1956	
	Kronor		Kronor	
Riksbankens mynt- och medaljsamling	76 347	81	80 347	81
Taxeringsvärdet av riksbankens fastigheter vid resp års slut enligt nedanstående specifikation	18 323 600	—	18 323 600	—
Aktier i Internationella Banken i Basel*)	1 800 000	—	1 800 000	—
Vissa utländska obligationer och fordringar	47 823 520	—	47 235 280	—
Summa	68 023 467	81	67 439 227	81
Fastigheten i:				
Stockholm: bankhuset	5 710 000	—	5 710 000	—
sedeltryckeriet	1 200 000	—	1 200 000	—
Göteborg	1 535 000	—	1 535 000	—
Malmö	425 000	—	425 000	—
Falun	250 000	—	250 000	—
Gävle	365 000	—	365 000	—
Halmstad	410 000	—	410 000	—
Härnösand	290 000	—	290 000	—
Jönköping	226 000	—	226 000	—
Karlstad	185 000	—	185 000	—
Kristianstad	300 000	—	300 000	—
Linköping	307 000	—	307 000	—
Luleå	320 000	—	320 000	—
Mariestad	250 000	—	250 000	—
Nyköping	518 500	—	518 500	—
Uppsala	618 000	—	618 000	—
Visby	240 000	—	240 000	—
Växjö	481 000	—	481 000	—
Örebro	325 000	—	325 000	—
Östersund	220 000	—	220 000	—
Tumba:				
fabriksanläggningar jämte fasta maskiner och bostäder	3 256 600	—	3 256 600	—
hemmanet inkl. Lill-Tumba	566 500	—	566 500	—
sedelförbränningshuset	200 000	—	200 000	—
Diverse valv	125 000	—	125 000	—
Summa	18 323 600	—	18 323 600	—

*) Hela aktieinnehavet utgör Schw. Frcs 10 000 000:— (4000 st. aktier à Schw. Frcs 2500:—). Av likviden härför har 25 % erlagts.

Avbetalningslånefonden

Fördelningen den 31 december 1956 på riksbankens olika kontor av utestående lån från avbetalningslånefonden framgår av efterföljande tabell:

	Utestående lån	
	Antal	Belopp Kronor
Huvudkontoret	2 396	6 116 966 —
Avdelningskontoret i: Göteborg	1 192	4 246 757 —
Malmö	1 192	5 056 299 —
Falun	407	1 095 453 —
Gävle	755	1 715 904 —
Halmstad	321	863 524 —
Härnösand	886	2 019 993 —
Jönköping	579	1 355 232 —
Kalmar	218	486 808 —
Karlskrona	259	543 758 —
Karlstad	310	968 915 —
Kristianstad	379	1 115 006 —
Linköping	948	2 567 497 —
Luleå	1 208	2 817 563 —
Mariestad	215	603 588 —
Nyköping	351	976 626 —
Umeå	783	2 050 526 —
Uppsala	2 758	11 391 440 —
Visby	268	911 356 —
Vänersborg	209	538 283 —
Västerås	558	1 444 611 —
Växjö	353	986 611 —
Örebro	485	1 283 680 —
Östersund	655	1 783 392 —
Summa	17 685	52 939 788 —

Statens bosättningslånefond

I nedanstående översikt redovisas fördelningen den 31 december 1956 på riksbankens olika kontor av utestående ej avskrivna lån från bosättningslånefonden.

	Utestående lån	
	Antal	Belopp Kronor
Huvudkontoret	12 110	10 726 641 —
Avdelningskontoret i: Göteborg	3 885	3 738 459 —
Malmö	5 286	5 159 904 —
Falun	1 333	1 361 015 —
Gävle	2 302	2 381 056 —
Halmstad	821	832 810 —
Härnösand	2 292	2 363 830 —
Jönköping	1 892	1 857 625 —
Kalmar	1 201	1 266 361 —
Karlskrona	861	946 214 —
Karlstad	1 552	1 633 103 —
Kristianstad	1 265	1 448 592 —
Linköping	2 138	2 376 208 —
Luleå	2 003	2 196 167 —
Mariestad	1 491	1 597 217 —
Nyköping	1 407	1 453 497 —
Umeå	1 864	2 169 993 —
Uppsala	1 465	1 692 878 —
Visby	261	282 805 —
Vänersborg	1 681	1 862 916 —
Västerås	1 863	1 880 037 —
Växjö	802	898 006 —
Örebro	1 627	1 780 771 —
Östersund	781	845 044 —
Summa	52 183	52 751 151 —

Egnahems- m. fl. lånefonder

Den 31 december 1956 utestående lån, som övertagits från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, fördela sig till antal och belopp på de olika kontoren sålunda:

	Utestående lån	
	Antal	Belopp Kronor
Huvudkontoret	4 321	48 605 473
Avdelningskontoret i: Göteborg	1 643	4 437 698
Malmö	551	3 160 297
Falun	1 674	5 183 566
Gävle	2 829	7 093 217
Halmstad	2 305	9 257 037
Härnösand	4 999	11 125 725
Jönköping	993	4 266 031
Kalmar	1 462	5 356 406
Karlskrona	1 588	6 077 522
Karlstad	3 245	9 635 923
Kristianstad	3 304	13 023 768
Linköping	2 015	7 968 512
Luleå	5 562	12 643 107
Mariestad	1 526	5 824 714
Nyköping	1 722	8 508 112
Umeå	4 338	12 554 618
Uppsala	2 049	7 059 410
Visby	1 837	5 200 588
Vänersborg	3 913	13 219 712
Västerås	973	3 438 767
Växjö	1 910	6 286 177
Örebro	882	2 046 535
Östersund	3 797	9 609 011
Summa	59 438	221 581 927

Den 31 december 1956 utestående lån, vilka övertagits från egnahemsorganen och hushållningssällskapen, fördela sig till antal och belopp på följande olika lånetyper:

	Utestående lån	
	Antal	Belopp Kronor
<i>Utlåning, som handhaves av såväl avdelningskontoren som huvudkontoret:</i>		
Jordbruksegnahemslån, skogslån, äldre tilläggs-lån och förstärkningslån	19 291	99 754 801 —
Bostadsegnahemslån	10 573	44 122 975 —
Uppskovslån	235	51 679 —
Nybyggnadslån	14 142	19 275 367 —
Förbättringslån	4 991	10 523 134 —
1942 års tilläggs-lån	2 578	3 800 332 —
Lån till estlandssvenskar	38	222 830 —
Premielån	4 319	3 396 855 —
Gödselvårdslån	110	36 644 —
Täckdikningslån	1 144	720 175 —
Siloanläggningslån	5	1 670 —
Transport	57 426	181 906 461 —
<i>Utlåning, som helt handhaves av huvudkontoret:</i>		
Arrendelån	40	92 185 —
Arbetarsmåbrukslån	1 481	25 542 779 —
Jordbruksegnahemslån m. fl. lån till låneförmedlare . . .	63	938 228 —
Bostadsegnahemslån	355	12 097 383 —
Uppskovslån	12	6 571 —
1942 års tilläggs-lån	61	998 321 —
Summa	59 438	221 581 927 —

Riksbankens delfond av fonden för låneunderstöd; stödlån till jordbrukare

Den 31 december 1956 utestående stödlån fördela sig till antal och belopp i tusental kronor på de olika kontoren sålunda:

	Enl. SFS 369/1951		Enl. SFS 766/1951		Enl. SFS 764/1952		Enl. SFS 723/1954		Enl. SFS 593/1955		Summa	
	antal	belopp	antal	belopp	antal	belopp	antal	belopp	antal	belopp		
Huvudkontoret	—	—	11	23,8	445	1 911,0	14	48,0	588	3 104,8	1 058	5 087,5
Göteborg	10	8,1	6	10,1	33	43,5	58	186,8	261	678,8	368	927,2
Malmö	—	—	152	230,5	37	116,9	441	2 696,3	149	555,3	779	3 599,1
Falun	—	—	—	—	92	148,1	4	19,9	39	110,6	135	278,6
Gävle	—	—	—	—	707	687,9	142	168,5	242	520,3	1 091	1 376,8
Halmstad	9	3,9	11	5,8	125	231,7	606	2 247,9	777	3 152,3	1 528	5 641,6
Härnösand	—	—	—	—	511	558,7	363	496,5	288	436,8	1 162	1 492,0
Jönköping	—	—	5	3,6	947	1 975,2	139	408,9	357	1 135,1	1 448	3 522,7
Kalmar	—	—	54	75,7	1 682	3 378,5	—	—	890	2 937,5	2 626	6 391,7
Karlskrona	—	—	31	28,3	292	383,1	53	97,1	359	827,3	735	1 335,8
Karlstad	6	6,5	20	26,0	296	827,4	63	168,6	401	1 629,7	786	2 658,2
Kristianstad	1	0,6	161	254,4	286	625,6	893	3 994,9	472	1 546,3	1 813	6 421,8
Linköping	—	—	85	94,2	1 050	3 251,4	—	—	1 690	7 940,4	2 825	11 286,0
Luleå	—	—	25	3,8	1 619	1 891,9	6 392	8 208,7	1 470	2 066,5	9 506	12 170,9
Mariestad	1	0,9	41	41,2	789	1 756,5	72	124,0	1 630	6 165,9	2 533	8 088,6
Nyköping	—	—	15	12,2	405	1 372,5	25	90,9	1 460	9 215,1	1 905	10 690,7
Umeå	—	—	—	—	2 667	3 521,6	5 657	9 405,9	2 647	4 624,8	10 971	17 552,3
Uppsala	2	1,0	6	6,9	258	936,5	24	51,4	466	2 828,3	756	3 824,2
Visby	—	—	47	66,2	566	1 172,6	—	—	198	451,6	811	1 690,4
Vänersborg	23	13,6	24	34,5	411	889,0	242	500,3	1 018	3 382,0	1 718	4 819,4
Västerås	1	3,0	15	60,7	439	1 323,8	20	43,1	505	2 773,1	980	4 203,7
Växjö	6	2,8	5	4,0	593	1 091,9	170	339,7	203	334,9	977	1 773,3
Örebro	—	—	20	29,8	709	2 302,8	55	147,8	316	1 618,8	1 100	4 099,2
Östersund	—	—	—	—	753	1 064,7	84	119,4	75	93,9	912	1 278,0
Summa	59	40,4	734	1 011,7	15 712	31 462,8	15 517	29 564,6	16 501	58 130,1	48 523	120 209,7

Riksbankens styrelse och vissa förvaltningsåtgärder

§ 1.

Vid det val, som de av riksdagens kamrar utsedda valmännen förrättade den 25 maj 1956, utsågos herrar David Hall och Olof Andersson till fullmäktige för valperioden 1956—1959 (båda omvalda).

Till suppleanter valdes samtidigt
för herr Hall   herr Ahlkvist (omvald)
»   » Andersson   » Patrik Svensson (omvald).

Fullmäktige utsågo därefter samma dag för tiden till dess nytt val av fullmäktige år 1957 förrättats

till vice ordförande och deputerad: herr Hall (omvald);
till riksbankschef: herr Åsbrink (omvald);
till suppleant för riksbankschefen att med fullmäktigs rätt och ansvar vid inträffande förfall träda i hans ställe (vice riksbankschef): herr Lennart Hammarskiöld (omvald).

Vid sammanträde den 13 december 1956 beslöto fullmäktige utse herr Ragnar Persson att vara deputerad under den tid herr Hall till följd av sjukdom vore förhindrad fullgöra uppdraget.

Sedan Kungl. Maj:t genom beslut den 28 december 1956 på därom av f. d. landshövdingen Conrad Jonsson gjord framställning entledigat honom från uppdraget att vara ledamot av fullmäktige med utgången av 1956, har Kungl. Maj:t i hans ställe förordnat landshövdingen Per Eckerberg att för tre år från och med den 1 januari 1957 vara fullmäktig i riksbanken.

§ 2.

Till ledamöter av riksbankens industristyrelse för tiden till dess nytt val av fullmäktige år 1957 försiggått utsågo fullmäktige den 25 maj 1956 herr Hall, ordförande, bankdirektören Hjalmar Ekengren samt dåvarande överdirektören och chefen för överstyrelsen för yrkesutbildning, civilingenjören Ryno Lundquist, den sistnämnde i egenskap av industri-sakkunnig ledamot (samtliga omvalda).

Till suppleanter utsågos samtidigt, för ordföranden numera landshövdingen Filip Kristensson, för Ekengren bankokommissarien Helge Borggren samt för Lundquist chefen för grafiska forskningslaboratoriet, civilingenjören Gösta Carlsson (samtliga omvalda).

Sedan herr Kristensson av sagt sig sitt förordnande såsom suppleant i industristyrelsen hava fullmäktige den 13 december 1956 utsett herr Ragnar Persson att i stället vara suppleant för ordföranden.

§ 3.

Till ledamöter i d e l e g e r a d e för riksdagens verk för år 1957 utsågo fullmäktige vid sammanträde den 13 december 1956 herrar Kristensson och Ragnar Persson (nyvald) med herr Rubbestad som suppleant.

§ 4.

Beträffande sammansättningen av s t y r e l s e r n a för a v d e l n i n g s k o n t o r e n torde få hänvisas till fullmäktiges protokoll den 20 december 1956.

§ 5.

Sedan fullmäktige i skrivelse till Konungen den 13 oktober 1955 hemställt, att Kungl. Maj:t ville föreslå riksdagen att, med upphävande av den för valutakontoret gällande instruktionen, överflytta h a n d l ä g g n i n g e n a v v a l u t a ä r e n d e n a på riksbanken samt att låta verkställa en översyn av gällande valutalagstiftning (se fullmäktiges berättelse till BoU 1956, § 5) har chefen för finansdepartementet jämlikt Kungl. Maj:ts be- myndigande den 18 maj 1956 tillkallat tre sakkunniga med uppdrag att verkställa en dylik översyn.

I de direktiv, som lämnats för de sakkunnigas arbete, har angivits såsom naturligt att riksbanken skulle övertaga handläggningen av valutaärendena.

De sakkunniga hava den 12 december 1956 till chefen för finansdepartementet överlämnat en promemoria om besvärsrätten i valutaärenden, vilken promemoria för närvarande är föremål för remissbehandling.

§ 6.

Riksbankens a v d e l n i n g s k o n t o r i M a l m ö har i december 1956 inflyttat i de lokaler inom kvarteret Spinneriet, som förhyrts för kontoret (jfr. fullmäktiges berättelse till BoU 1956, § 7). Kostnaderna för lokalernas iordningställande samt för inventarieanskaffningen torde komma att uppgå till sammanlagt cirka 225 000 kronor.

Enligt överenskommelse med Malmö stad kommer staden att tillträda den förutvarande kontorsfastigheten den 1 februari 1957.

I anslutning till de ändrade lokalförhållandena har en översyn av personalorganisationen vid Malmökontoret ägt rum.

Frågan, huruvida icke motsvarande personalorganisation borde tillämpas även vid kontoret i Göteborg, är för närvarande föremål för övervägande.

§ 7.

Riksbanken har överenskommit med byggnadsstyrelsen om förhyrning av de lokaler, som blivit lediga i huset Strömgatan 24 i Stockholm i samband med nedläggande av restauranten *Rosenbad*. I fråga om de närmare villkoren för förhyrningen samt beträffande uppgjorda planer på reparation och inredning av lokalerna torde få hänvisas till BoU:s utl. nr 33/1956.

Erforderliga ändrings- och reparationsarbeten hava påbörjats.

§ 8.

Riksbanken har handhaft betalningsarrangemanget med Banco do Brasil samt tillämpningen av de mellan Sverige, å ena, samt Argentina, Belgien, Bulgarien, Danmark, Frankrike, Grekland, Italien, Japan, Jugoslavien, Nederländerna, Norge, Polen, Portugal, Schweiz, Sovjetunionen, Spanien, Storbritannien, Tjeckoslovakien, Turkiet, Förbundsrepubliken Tyskland, Ungern, Uruguay samt Österrike, å andra sidan, träffade betalningsöverenskommelserna.

§ 9.

Den Europeiska betalningsunionen (E P U) har förlängts till och med den 30 juni 1957.

I december 1956 träffades överenskommelse om återbetalning under första halvåret 1957 av resterande del eller £ 8,4 miljoner av Sveriges per den 30 juni 1950 utestående fordran gentemot Storbritannien («existing resources»).

Sedan Kungl. Maj:t för Sveriges del ratificerat det i propositionen nr 213 till 1955 års riksdag omförmälda avtalet om en europeisk fond och ett multilateralt regleringssystem, det s.k. europeiska monetära avtalet (EMA), har Kungl. Maj:t genom brev den 27 januari 1956 hemställt, att riksbanken, i den mån så erfordras, skulle tillhandahålla Sveriges insatskapital i den europeiska monetära fonden. Kungl. Maj:t har samtidigt hemställt, att riksbanken skulle omhänderha verkställandet av alla enligt sagda avtal uppkommande finansiella operationer, m. m.

För andelsteckning i Internationella finansieringsbolaget (IFC) har 1956 års riksdag anvisat ett investeringsanslag av 5 732 000 kronor. Genom brev den 11 maj 1956 har Kungl. Maj:t hemställt till riksbanken att fungera som depositionsställe för finansieringsbolagets tillgodohavanden i svensk valuta eller andra bolagets tillgångar ävensom tjänstgöra som förbindelseorgan mellan svenska staten och Internationella finansieringsbolaget.

§ 10.

För handläggning av ärenden rörande lånegaranti för s. k. i n d u s t r i - g a r a n t i l å n, vilka utlämnas enligt Kungl. kungörelsen den 4 juni 1954 (nr 409) äro, förutom huvudkontoret, riksbankens avdelningskontor i Malmö, Jönköping, Uppsala och Västerås fortfarande lokalorgan. Beträffande dessa kontor meddelas nedan vissa uppgifter om de ansökningar, som under året överlämnats till handelsdepartementet. Kontoren i Falun, Kristianstad, Linköping och Vänersborg hava under året upphört att vara lokalorgan.

	Till handelsdepart. av riksbanken över- lämnade ansökningar		Av K. Maj:t avgjorda ärenden			
			bifall		avslag	
	Antal	Belopp 1 000 kr	Antal	Belopp 1 000 kr	Antal	Belopp 1 000 kr
Huvudkontoret	—	—	—	—	—	—
Avdelningskontoret i						
Malmö	9	285	2	45	4	155
Jönköping	11	581	6	146	3	330
Uppsala	5	260	2	100	2	115
Västerås	6	512	5	462		
Summa	31	1 638	15	753	9	600

§ 11.

Vid utgången av år 1956 kvarstod i riksbanken å i n v e s t e r i n g s - k o n t o för skog ett belopp av 64 miljoner kronor, vilket insatts jämlikt lagen den 14 december 1951 (nr 783) om investeringskonto för skog.

Å särskilda s k o g s k o n t o n, som avses i Kungl. förordningen den 27 mars 1954 (nr 142), inestod i riksbanken vid samma tidpunkt 20,5 miljoner kronor. Riksbanken tillämpar sedan den 1 december 1956 en räntesats av $4\frac{1}{4}\%$ för medel insatta å skogskonto (dessförinnan sedan den 1 maj 1955 4%).

§ 12.

Vid utgången av december 1956 inestod i riksbanken medel, som insatts jämlikt Kungl. förordningen den 27 maj 1955 (nr 256) angående i n v e s t e r i n g s f o n d e r för konjunktur utjämning till ett sammanlagt belopp av cirka 78 miljoner kronor (jfr. berättelsen till BoU 1956, § 12).

§ 13.

På kontot S t a t e n s b u d g e t u t j ä m n i n g s f o n d s m e d e l inestod i riksbanken vid utgången av år 1956 ett belopp av 356,4 miljoner

kronor. I detta belopp ingår, såsom framgår av sid. 16 ovan, 81,4 miljoner kronor, avseende avkastning under budgetåret 1955/56 av staten tillhöriga aktier i Luossavaara-Kiirunavaara Aktiebolag.

§ 14.

Sedan riksdagen för budgetåret 1956/57 anvisat ett anslag å 275 miljoner kronor till fondering för framtida pensionsändamål, har Kungl. Maj:t genom brev den 1 juni 1956 föreskrivit inrättande av en särskild pensioneringsfond under pensionsstyrelsens förvaltning. Frågor om placering av fondens medel skola handläggas av fullmäktige för folkpensioneringsfonden, dock att fondens medel till dess Kungl. Maj:t annorlunda förordnar skola placeras i riksbanken för att där inestå å särskilt konto. Enligt sagda brev skall ett belopp av 100 miljoner kronor överföras till fonden i mars månad och 175 miljoner kronor i maj månad 1957.

§ 15.

Jämlikt beslut av fullmäktige den 22 november 1956 utgör riksbankens officiella diskonto för växlar på högst tre månader från och med den 23 i samma månad 4 %, vilket innebär en höjning av dessförinnan gällande diskonto med $\frac{1}{4}$ %.

§ 16.

Från avbetalningslånefonden, vilken uppgår till 65 miljoner kronor, utgjorde utlåningen — inklusive på indrivning beroende medel — vid utgången av december 1956 sammanlagt 52 939 788 kronor. Däri ingår ett belopp om 26 901 937 kronor, vilket utlämnats såsom garantilån enligt kungörelsen den 11 oktober 1946 (nr 676) angående statlig kreditgaranti för lån åt den som avlagt akademisk eller därmed jämförlig examen, kungörelsen den 30 april 1948 (nr 210) angående statlig kreditgaranti för lån åt den som genomgått polisskola samt kungörelsen den 16 juni 1950 (nr 469) angående studielån med statlig kreditgaranti. Antalet garantilån utgjorde vid samma tidpunkt 4 389 — därav vid huvudkontoret 696 och vid avdelningskontoren 3 693 — vilket innebär en ökning under året med 474. I övrigt har avbetalningslånens antal nedgått under året (med 1 919).

Räntan å lån från fonden utgör från och med den 23 november 1956 $5\frac{1}{4}$ % (tidigare 5 %); för garantilån har dock räntan under år 1956 utgjort $4\frac{1}{2}$ %, men jämlikt Kungl. kungörelse den 14 december 1956 (nr 589) har räntesatsen från och med den 1 januari 1957 höjts till $4\frac{3}{4}$ %.

Rörande avbetalningslånens fördelning till antal och belopp på de olika kontoren hänvisas till de uppgifter, som intagits å sid. 25.

§ 17.

Från statens bosättningslånefond, till vilken riksdagen hittills såsom kapital anvisat sammanlagt 61 100 300 kronor, varav 56 000 000 kronor överlämnats till riksbanken, utgjorde vid utgången av december 1956 utlåningen 52 751 151 kronor, innebärande en minskning sedan föregående årsskifte av i runt tal 576 000 kronor.

Rörande lånens antal och fördelning på de olika kontoren hänvisas till sammanställningen å sid. 26. Under år 1956 har antalet utestående lån nedgått med 1 005. Medelbeloppet för lån, som utgivits under år 1956, utgjorde 1 960 kronor.

Från låneverksamhetens början och till utgången av år 1956 hava utlämnats lån till ett belopp av sammanlagt 257 108 154 kronor. Därav hava efterskänkts eller avskrivits lån till ett belopp av sammanlagt 2 445 765 kronor, motsvarande närmare 1 % av hittills utlämnade medel.

För förvaltningen av bosättningslånen under budgetåret 1955/56 har riksbanken uppburit ersättning med 319 128 kronor.

Räntan å lån från fonden utgör under innevarande budgetår oförändrat 4 %.

§ 18.

Vid utgången av december 1956 utgjorde beloppet av kvarstående skyddsrumslån vid riksbankens samtliga kontor 9 347 kronor, därav vid huvudkontoret 1 083 kronor och vid avdelningskontoren 8 264 kronor.

§ 19.

Utlåningen från fonden för hantverks- och småindustrikredit, vars kapital utgör 998 250 kronor, uppgick vid utgången av december 1956 till följande belopp, nämligen

Kontor	Antal lån	Sammanlagd lånesumma Kr.
Falun	21	107 650:—
Jönköping	4	5 900:—
Kalmar	2	5 875:—
Linköping	17	213 125:—
Uppsala	27	162 620:—
Vänersborg	11	129 670:—
	<hr/> Summa 82	<hr/> 624 840:—

Vid utgången av år 1955 utestodo 76 lån å ett sammanlagt belopp av 529 120 kronor. En ökning i utlåningen från fonden har sålunda inträtt under år 1956.

Räntan å lån från fonden utgör oförändrat 4 1/2 %.

§ 20.

De jämlikt Kungl. Maj:ts beslut den 30 juni 1948 av riksbanken från egnahemsorganen och hushållningssällskapen övertagna lånen fördelade sig per den 31 december 1956 å de olika kontoren på sätt närmare framgår av sammanställningen å sid. 27 och 28. Antalet förvaltade lån har under tiden 1 januari—31 december 1956 nedgått från 62 225 till 59 438, och det utestående lånebeloppet har under samma tid minskats från 233 714 719 kronor till 221 581 927 kronor.

För förvaltningen av lånen har riksbanken för budgetåret 1955/56 liksom tidigare uppburit ersättning efter 3 kronor 50 öre per lån med 217 788 kronor; för innevarande budgetår har ersättningen ännu icke blivit bestämd.

Av fondmedel berörande ifrågavarande låneverksamhet, vilka överlämnats till riksbankens förvaltning, har till statsverket under år 1956 återlevererats ett belopp av 10 560 000 kronor, fördelat med 6 930 000 kronor å egnahemslånefonden, 2 180 000 kronor å lånefonden för främjande av bostadsbyggande på landsbygden, 40 000 kronor å gödselvårdslånefonden, 260 000 kronor å täckdikningslånefonden, 1 110 000 kronor å arbetarsmåbrukslånefonden samt 40 000 kronor å arrendelånefonden.

§ 21.

Vid utgången av december 1956 förvaltade riksbanken stödlån till jordbrukare, som utgivits enligt Kungl. kungörelser nr 369/51, 766/51, 764/52, 723/54 och 593/55 till ett sammanlagt belopp av 120 209 721 kronor. Därav belöpte 58 130 030 kronor å lån, som utlämnats jämlikt sistnämnda kungörelse.

Beträffande lånens fördelning vid utgången av år 1956 till antal och belopp på riksbankens kontor hänvisas till sammanställning å sid. 29.

§ 22.

Sedan riksdagen beslutat att en fond för supplementär jordbrukskredit om 50 miljoner kronor skulle inrättas (se prop. 1956: 200; JoU 44; Rskr 421) har Kungl. Maj:t den 21 december 1956 utfärdat kungörelse (nr 608) angående lån från fonden. Enligt nämnda kungörelse skall fonden, som har till ändamål att möjliggöra lån till enskild utövare av jordbruk eller trädgårdsnäring, förvaltas av riksbanken.

Med stöd av kungörelsen, som trätt i kraft den 1 januari 1957, hava fullmäktige beslutat om de räntesatser, som tillsvidare skola tillämpas. Vidare har en promemoria om lånevillkoren, avsedd för lånesökande, tryckts och distribuerats till riksbankens avdelningskontor, varjämte ansökningsblankett färdigstälts och cirkulär tillställts kontoren om handläggningen av ifrågavarande låneärenden.

§ 23.

Vid *huvudkontoret* hava vissa ändrings- och reparationsarbeten företagits. Sålunda har omputsning och omfärgning av gårdsfasaderna beslutats för en beräknad kostnad av 28 500 kronor, vartill kommer kostnader för målning av fönsterbågar och dörrar samt översyn av plåtbeklädnad på lister m. m. Dessutom har beslutats ändringsarbeten i den lägenhet, som tidigare bebotts av övervaktmästaren. Lokalerna skola användas till expedition för övervaktmästaren och hans ställföreträdare samt till bokbinderi. Kostnaderna beräknas till 6 000 kronor, vartill kommer utgifter för målning.

Under året hava kostnaderna för fastighetsunderhåll vid *avdelningskontoren* uppgått till belopp, som framgå av nedanstående sammanställning. De kontor, där kostnaderna understigit 5 000 kronor, hava ej medtagits.

Kontor	Kronor (avrundade tal)	Kostnaden avser huvudsakligen
Gävle	82 000:—	Moderniserings- och reparationsarbeten i banklokalerna.
Vänersborg	70 000:—	Iordningställande av valv i källaren inklusive pansar- och arkivdörr.

Vid kontoret i Halmstad har den återstående delen av de år 1954 beslutade arbetena i direktörsbostaden påbörjats. Kostnaderna för de nu igångsatta arbetena beräknas uppgå till cirka 35 000 kronor.

Vid kontoret i Linköping hava banklokalerna moderniserats och reparats för en beräknad kostnad av cirka 28 000 kronor. Därjämte har nytt valv för kontoret inrättats för en uppskattad kostnad av 130 000 kronor.

Beslut har vidare fattats om att inreda nya valv i kontorsfastigheterna i Härnösand och Luleå. Kostnaderna beräknas uppgå till 135 000, respektive 90 000 kronor.

Den i 1956 års berättelse omförmälda valvsanläggningen vid kontoret i Nyköping har tagits i bruk.

§ 24.

Såsom förutsatts vid den under 1955 genomförda regleringen av hyrona för lägenheter, som av riksbanken uthyrts till tjänstemän i banken (se fullm. berättelse till 1956 års bankoutskott, § 22) har frågan om ytterligare hyreshöjning för vissa av dessa lägenheter fr. o. m. den 1 juli 1956 upptagits till prövning. Därvid hava fullmäktige beslutat en höjning för tiden 1 juli 1956—30 juni 1957 med 15 % av de grundhyror, som utgingo före den 1 juli 1955, i den mån denna höjning rymmes inom de belopp, som vederbörande hyresnämnd föreslagit. För bostäder upplåttna till direktörer vid avdelningskontor skall dock grundhyran tillsvidare vara maximerad på så sätt att den, så länge de nuvarande bostadsinnehavarna kvarstå i

tjänst, icke får överstiga 3 200 kronor. Hyrorna komma att omprövas före den 1 juli 1957 i den mån vederbörande hyresnämnd föreslagit högre hyror, vilka rymmas inom sagda maximibelopp.

Frågan om bibehållande av tjänstebostäder för vissa tjänstemän vid pappersbruket och hyrorna för dessa bostäder är under övervägande.

För närmare kännedom om de fastställda grundhyrorna torde få hänvisas till fullmäktiges protokoll för den 14 juni, den 27 september och den 20 december 1956.

Förutom grundhyra utgår generellt hyrestillägg enligt samma grunder som på den allmänna hyresmarknaden ävensom bränsletillägg.

§ 25.

Riksbankens personal — bortsett från personalen vid sedeltryckeriet och pappersbruket — uppgick per den 31 december 1956 till följande antal (motsvarande antal vid utgången av år 1955 angives inom parentes).

ordinarie tjänstemän med

a) lönegradsbeteckningen Cp	36 ¹⁾	(35)
b) » Cr	6 ²⁾	(6)
c) » Ca	318	(322)
därav bankpersonal	191	(191)
biträdespersonal	68	(73)
vaktpersonal, m. fl.	59	(58)
extra ordinarie tjänstemän	89 ³⁾	(83)
därav bankpersonal	17	(28)
bankexpeditörspersonal ..	11 ⁴⁾	—
biträdespersonal	44	(41)
vaktpersonal, m. fl.	17	(14)
aspiranter	25	(31)
därav bankaspiranter	—	(1)
biträdesaspiranter	19	(23)
bankvaktmästarasp.	6	(7)
extra tjänstemän	41	(36)
	Summa	515⁵⁾ (513)

¹⁾ Därav 1 med vikariatslön.

²⁾ Därav 5 tjänstemän, vilka tillika inneha lägre tjänst med lönegradsbeteckningen Ca, som förts över stat.

³⁾ Därutöver 48 tjänstemän, vilka tillika inneha ordinarie tjänst.

⁴⁾ Samtliga inneha ordinarie tjänst.

⁵⁾ Vid utgången av år 1954 uppgick motsvarande antal till 510.

Därtill bör läggas reservpersonal, d. v. s. personal anställd huvudsakligen för sedelräkning under kortare perioder, till ett antal av cirka 175, varav cirka 15 tjänstgjorde vid valutakontoret.

Vid utgången av december månad 1956 tjänstgjorde sammanlagt 20 ordinarie och icke-ordinarie riksbankstjänstemän vid valutakontoret (21 vid utgången av år 1955).

§ 26.

Nya kollektivavtal hava för år 1956 slutits för arbetare och förmän vid pappersbruket och sedeltryckeriet. Sedan samtliga förmän vid sedeltryckeriet från och med den 1 juli 1956 erhållit extra ordinarie tjänst har emellertid det för dem träffade avtalet upphört att gälla. I fråga om kollektivavtalens allmänna anställningsvillkor m. m. har överenskommits, att det nya s. k. huvudavtalet för kommunikationsverken skall tillämpas för de båda industriernas arbetare för tiden den 1 juli 1956—31 december 1959. I övrigt hava kollektivavtalen numera uppsagts av vederbörande personalorganisationer.

Leveranserna av sedelpapper från pappersbruket till sedelkontoret hava under år 1956 uppgått till 160 miljoner sedelenheter. Den under året vid bruket färdigställda kvantiteten har utgjort 124 miljoner sedelenheter.

Försäljningen av annat papper m. m. har uppgått till cirka 2,9 miljoner kronor eller till ungefär samma belopp som närmast föregående år.

Vid årsskiftet 1956/57 var lagret av råmateriel samt av vissa färdigprodukter väsentligt större än vid närmast föregående årsskifte.

Den av 1954 års riksdag beslutade ångpannan har färdigmonterats och tagits i bruk. Av den beräknade kostnaden, 350 000 kronor, hava hittills cirka 330 000 kronor utbetalats. Den slutliga kostnaden torde hålla sig inom den beräknade ramen.

Installerandet av två nya finholländare enligt fullmäktiges beslut i maj 1955 har fortgått till en hittillsvarande kostnad av cirka 62 000 kronor.

Ny reningsanläggning för halvtyg, s. k. vortrap, har installerats till en kostnad av cirka 16 000 kronor.

En ny skärmaskin har anskaffats till en kostnad av cirka 16 000 kronor. Efter-limningsmaskinen har ombyggt för torkning med infrastrålning till en kostnad av cirka 25 000 kronor.

En ny höghastighetskvarn för malning av massa har beställts. Av den beräknade kostnaden, 145 000 kronor, har hittills utbetalats cirka 59 000 kronor. Anläggningen beräknas kunna tagas i drift under första halvåret 1957.

Vidare hava anskaffats en del mindre maskiner och instrument till en kostnad av cirka 60 000 kronor.

Modernt personalrum för verkstäderna har inrättats till en kostnad av cirka 8 000 kronor.

Moderniseringen och reparationen av bostadssamhället har fortgått plan enligt. Sålunda har en byggnad innehållande fyra lägenheter försetts med

centralvärmeanläggning, varjämte modernisering av ytterligare en byggnad om tre lägenheter utförts, allt till en sammanlagd hittillsvarande kostnad av cirka 53 000 kronor. Avsikten är att samtliga bostäder vid bruket skola förses med kylskåp under loppet av en fyraårsperiod. Installationen har påbörjats.

De sammanlagda utgifterna under året för anskaffning av maskiner och instrument samt för övriga standardförbättringar hava utgjort omkring 570 000 kronor, en ökning med omkring 130 000 kronor i jämförelse med år 1955.

Vid utgången av 1956 uppgick antalet anställningshavare vid bruket till 19 tjänstemän, 6 förmän samt 73 manliga och 61 kvinnliga arbetare (därav 11 deltidсанställda), vartill kommer städningsspersonal.

Under år 1956 levererade *sedeltryckeriet* till sedelkontoret cirka 97,5 miljoner sedelenheter mot omkring 84,5 miljoner sedelenheter nästföregående år.

Den av chefen för finansdepartementet den 23 juni 1955 tillsatta delegationen med uppdrag bl. a. att avgiva förslag till sedeltryckeriets förläggning har ännu icke slutfört sitt uppdrag.

Sedeltryckeriet har under året inlett förhandlingar beträffande ett eventuellt inköp av en s. k. helrotationsmaskin, i vilken sedlarna skulle tryckas från pappersbana och i en och samma maskin förses med samtliga tryck. En dylik maskin, vilken beräknas komma att kosta något över 1 miljon kronor, kommer att minska det slutliga utrymmesbehovet genom eliminerande av vissa lager av halvfabrikat. Den ytterst besvärande utrymmesfrågan bleve dock icke löst även sedan maskinen anskaffats och inkörts, utan byggnadsfrågan måste påskyndas.

Upprepade läckage i sedeltryckeriets tre eldningspannor under föregående bränslesäsong hava nödvändiggjort ett utbyte av dessa pannor till en sammanlagd kostnad av cirka 65 000 kronor. I samband med nämnda utbyte förlängdes skorstenen med omkring 3 meter. Nya i-, mellan- och avläggningsapparater hava beställts för tills vidare en av tryckeriets fyra koppartrycksrotationsmaskiner till en kostnad av cirka 70 000 kronor, varav 20 000 kronor erlagts under 1956. I övrigt hava maskiner och inventarier under året inköpts för en sammanlagd kostnad av cirka 55 000 kronor, varav omkring 25 000 kronor för två skärmaskiner, avsedda att ersätta förslitna maskiner.

Vid utgången av december 1956 uppgick antalet anställningshavare vid sedeltryckeriet till 25 tjänstemän samt 70 manliga och 20 kvinnliga kollektivavtalsanställda arbetare. Därtill komma 7 tillfälligt anställda timavlönade äldre arbetare och nattvakter samt städningsspersonal och 3 tjänstemän, vilka redovisas av huvudkontoret.

De belopp, som i riksbankens bokslut upptagits såsom riksbankens kostnader för pappersbruket och sedeltryckeriet, ange endast de nettosummor, som under året utbetalats till dessa industrier. Först när boksluten för industrierna föreligga blir det möjligt att bilda sig en uppfattning om resultatet av verksamheten under året.

§ 27.

För riktigheten av de å sid. 18—24 lämnade sifferuppgifterna ansvarar bankkamreraren Axel Rosengren och förste kammarskrivaren Stig Franzén, vilka undertecknat, respektive kontrasierat riksbankens bokslut.

§ 28.

I n s p e k t i o n e r av avdelningskontoren hava under år 1956 verkställts

av vice riksbankschefen Hammarskiöld vid kontoret i Vänersborg och tillsammans med bankokommissarien Laurén vid kontoret i Göteborg,

av bankdirektören Ekengren vid kontoren i Malmö, Gävle, Karlskrona, Luleå och Västerås,

av bankokommissarierna Laurén och Borggren vid kontoret i Linköping, av bankokommissarien Laurén vid kontoren i Halmstad, Härnösand, Kalmar, Mariestad, Växjö och Örebro samt

av bankokommissarien Borggren vid kontoren i Falun, Jönköping, Karlstad, Kristianstad, Nyköping, Umeå, Uppsala, Visby och Östersund.

Föreskrivna inventeringar och undersökningar av huvudkontorets kassor och förvaringsrum ävensom av Tumba bruks och sedeltryckeriets kassor hava ägt rum.

Revision genom därtill utsedda tjänstemän har under året ägt rum vid samtliga avdelningskontor.

Berättelser från bankens samtliga avdelningskontor bifogas.

Stockholm den 10 januari 1957.

PER ECKERBERG

DAVID HALL

PER ÅSRINK

OLOF ANDERSSON

FILIP KRISTENSSON

RAGNAR PERSSON

AXEL RUBBESTAD

/ Karin Winberg